

# Coronavirus Hastalığı- 2019 (COVID-19)

- ❑ Koronavirüsler insanlarda solunum yolu ve enterik enfeksiyonlara neden olabilen RNA virüsleri olup, çok sık mutasyona uğrarlar.
- ❑ Bulaşma yolları hapşırma ve yakın temastır.
- ❑ Solunum yolundaki epitel hücrelerini tutarlar.
- ❑ İnkübasyon süresi 3 gündür.
- ❑ Virus ayrıca GİS (gastrointestinal sistemi) tutarak diyareye yol açabilir.
- ❑ Viruse maruz kaldıktan 2-14 gün sonra şu belirtiler görülebilir: Ateş, Öksürük, Nefes darlığı.



Coronavirüsler geniş bir virüs ailesidir. Bazıları insanlarda hastalığa neden olur, bazıları ise sadece köpek ve kedi gibi hayvanları enfekte eder. Nadiren, hayvanları enfekte eden hayvan koronavirüsleri insanları enfekte etmek için de ortaya çıkabilir, bunun nedeni virusun mutasyona uğraması olasılığıdır ve böylece insanlara da yayılabilir. Bunun COVID-19'a neden olan virüs için de meydana geldiğinden şüphelenilmektedir. Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS), hayvanlardan kaynaklanan ve daha sonra insanlara yayılan koronavirüslerin diğer iki örneğidir.

# Hastalığın önlenmesi

Şu anda Koronavirüs 2019 (COVID-19) hastalığını önleyecek bir aşı yoktur.

Hastalığı önlemenin en iyi yolu bu virüse maruz kalmaktan kaçınmaktır.

Virüsün esas olarak kişiden kişiye yayıldığı düşünülmektedir.

Birbirleriyle yakın temas halinde olan kişiler arasında (yaklaşık 2 metre içinde) bu yayılma olasılığı yüksektir.

Enfekte bir kişi öksürdüğünde veya hapşırdığında meydana gelen solunum damlacıkları ile bulaş olmaktadır. Bu damlacıklar, enfekte kişiye yakın olan kişilerin muhtemelen soludukları bu hava ile birlikte ağız veya burunlarından akciğerlerine inmesi sonucunda hastalık etkenini alabilirler.

## Genel bilgiler

- ❑ Coronavirüslerin genellikle solunum damlacıkları yoluyla kişiden kişiye yayıldığı düşünülmektedir. Şu anda, gıda ile ilişkili COVID-19 bulaşmasını destekleyen bir kanıt bulunmamaktadır.
- ❑ Yiyecek hazırlamadan veya yemeden önce, genel gıda güvenliği için ellerinizi daima 20 saniye sabun ve suyla yıkamanız önemlidir. Gün boyunca burun akıntısında, öksürdüğünüzde veya hapşırdıktan ya da tuvalete gittikten sonra ellerinizi yıkayınız.
- ❑ Bir kişinin, üzerinde virüs bulunan bir yüzeye veya nesneye dokunduktan sonra kendi ağzına, burnuna veya muhtemelen gözlerine dokunarak COVID-19'u alabilmesi mümkündür, ancak bu yolun virüsün temel bulaş yolu olduğu düşünülmemektedir, sadece yayılmayı sağlar.
- ❑ Koronavirüslerin yüzeyler üzerindeki dayanıksızlığı nedeniyle ortamdan, buzdolabında veya dondurulmuş ürünlerde hastalığın gıdalardan yayılma riski günler veya haftalar boyunca çok düşüktür.

## Genel bilgiler

- Hava ve sıcaklığının COVID-19' un yayılımını etkileyip etkilemediği henüz bilinmemektedir.
- Soğuk algınlığı ve grip gibi diğer bazı virüsler, soğuk havalarda daha fazla yayılır, ancak bu diğer aylarda bu virüslerle hasta olmanın imkansız olduğu anlamına gelmez.

## Risk altındaki kişiler

- COVID-19'un ilk başladığı Çin'den gelen erken bilgilere göre, kalp hastalığı, diyabet ve akciğer hastalığı gibi ciddi kronik rahatsızlıkları olan yaşlı insanların çok daha fazla risk altında olduklarını göstermektedir.

## COVID-19'dan hastalanma riski yüksekse, şunları yapmalısınız:

- Kendinizle başkaları arasında boşluk bırakmak için önlem alın;
- Halka açıkken, hasta olanlardan uzak durun;
- Yakın teması sınırlayın ve ellerinizi sık sık yıkayın;
- Kalabalıklardan kaçının,
- Kruvaziyer gemi seyahatlerinden ve zorunlu olmayan seyahatlerden kaçının.

KAYNAK:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019ncov/about/>

## COVID-19'dan hastalanma riski yüksekse, şunları yapmalısınız:

- CDC, COVID-19 dahil olmak üzere solunum hastalıklarından korunmak için iyi bir yüz maskesi takılmasını önermemektedir.
- Maske takılması, sadece bir sağlık uzmanı önerdiğinde olmalıdır.
- Yüz maskesi, COVID-19 pozitif olan ve belirti gösteren kişiler tarafından kullanılmalıdır.
- Bu, başkalarını enfekte etme riskinden korumak için yapılmaktadır.
- Yüz maskelerinin kullanımı, COVID-19 ile enfekte olmuş biriyle ilgilenen (evde veya sağlık kuruluşunda) sağlık çalışanları ve diğer insanlar için çok önemlidir.

## COVID-19'dan hastalanma riski yüksekse, şunları yapmalısınız:

- Ateş, öksürük veya nefes almada zorluk çekiyorsanız ve COVID-19 olduğu bilinen bir kişiyle yakın temasta bulunuyorsanız, COVID-19' un sürekli yayıldığı bir bölgede yaşıyorsanız veya yakın zamanda seyahat ettiyseniz sağlık uzmanınızı arayınız.

Sağlık uzmanınız COVID-19 için test edilmeniz gerekip gerekmediğini belirlemek için eyaletinizin halk sağlığı departmanı ve CDC ile birlikte çalışacaktır.



# Kendinizi korumak için:



## Ellerinizi sık sık temizleyin

Özellikle halka açık bir yerdeyken veya burnunuzu bulaş olduğunu düşündüğünüz durumlarda, öksürdüğünüz veya hapşırırdıktan sonra ellerinizi en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkayın.

Sabun ve suyun bulunmadığı durumlarda ise, en az % 60 alkol içeren bir el dezenfektanı kullanın.

Ellerinizin tüm yüzeyini bu dezenfektan ile kaplayın ve kuruyana kadar birbirine sürün.

Gözlerinize, burnunuza ve ağızınıza yıkanmamış ellerle dokunmaktan kaçınin.



## Yakın temastan kaçınin

Hasta olan insanlarla yakın temastan kaçınin, COVID-19 çevrenizde yayılıyorsa kendinizle diğer insanlar arasında mesafe bırakın.

Bu özellikle hastalanma riski yüksek kişiler için çok önemlidir.

KAYNAK:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019ncov/about/>

# Başkalarını korumak için:

## Hastaysanız evde kalın

Tıbbi bakım almak dışında hastaysanız evde kalın. Hastaysanız ne yapacağınızı öğrenin.



## Öksürük ve hapşırma

Öksürdüğünüzde, hapşırdığınızda veya dirseğinizin iç kısmını kullanarak ağzınızı ve burnunuzu bir mendille örtün. Kullanılmış bu mendilleri çöpe atın. Ellerinizi hemen en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkayın.

## Eğer hastaysanız bir yüz maskesi takın

**Hastaysanız:** Başkalarının yanındayken (örn. Bir odayı veya aracı paylaşıırken) ve bir sağlık uzmanının ofisine girmeden önce bir yüz maskesi takmalısınız. Bir yüz maskesi takamıyorsanız (örneğin, nefes darlığına neden olduğu için), o zaman öksürüklerinizi ve hapşırıklarınızı örtmek için elinizden geleni yapmalısınız ve yakın olduğunuz insanlar odanıza girerse bir yüz maskesi takmalıdır.

**Hasta DEĞİLSENİZ:** yüz maskesi takmanız gerekmez.



## Temizleyin ve dezenfekte edin

Sık sık dokunulan yüzeyleri her gün temizleyin ve dezenfekte edin. Buna masalar, kapı kolları, ışık anahtarları, tezgahlar, kulplar, masalar, telefonlar, klavyeler, tuvaletler, musluklar ve lavabolar dahildir.

## Yüzeyler kirliyse temizleyin:

Dezenfeksiyondan önce deterjan, sabun ve su kullanın.

KAYNAK:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019ncov/about/>

# Dezenfekte etmek için:

En yaygın EPA tescilli ev dezenfektanlarını kullanabilirsiniz ancak yoksa, yüzeyler için uygun dezenfektanlar kullanın.

Seçenekler şunları içerir:

## **Evdeki çamaşır suyunu seyreltiniz**

Bir ağartıcı çözeltisi yapmak için aşağıdaki gibi karıştırınız:

Bir galon su başına 5 yemek kaşığı (1/3 bardak) çamaşır suyu

**veya**

Dörtte bir su içine 4 çay kaşığı çamaşır suyu

Ev tipi çamaşır suyunu asla amonyak veya başka bir temizleyici ile karıştırmayın.

## **Alkol çözeltileri**

Çözeltinin en az % 70 alkol içerdiğinden emin olun.

Diğer yaygın EPA tescilli ev dezenfektanlarını kullanabilirsiniz.

Tüm temizlik ve dezenfeksiyon ürünleri için üreticinin talimatlarını izleyerek kullanın (örn. konsantrasyon, uygulama yöntemi ve temas süresi, vb.).

## Hastaysanız COVID-19'un yayılmasını önlemeye yardımcı olacak adımlar

- **Doktorunuzu arayın:** COVID-19'a maruz kaldığınızı, ateş, öksürük veya nefes almada zorluk gibi solunum yolu rahatsızlığı belirtileri geliştirdiğinizi düşünüyorsanız, derhal sağlık uzmanınızı arayın.
- **Tıbbi yardım almak dışında evde kalın:** COVID-19 ile hafif hasta olan insanlar, hastalıkları sırasında evde tecrit edebilirler. Tıbbi bakım almak dışında evinizin dışındaki faaliyetleri kısıtlamalısınız.
- **Ortak alanlardan kaçının:** İşe, okula veya halka açık alanlara gitmeyin.
- **Toplu taşıma araçlarından kaçının:** Toplu taşıma, taksileri vb. kullanmaktan kaçının.

## Hastaysanız COVID-19'un yayılmasını önlemeye yardımcı olacak adımlar

- **Belirtilerinizi izleyin:** Hastalığınız kötüleşiyorsa derhal tıbbi yardım alın (örn. nefes darlığı).  
**Hastalandığınızda bir yüz maskesi takın:** Tesislere girmeden önce bir yüz maskesi takın. Bu adım, sağlık uzmanının ofisinin veya bekleme odasında bulunan diğer kişilerin enfekte veya maruz kalmasını önlemede yardımcı olacaktır.  
**Uyarı verilecek sağlık departmanı:** Sağlık uzmanınızdan yerel veya il sağlık departmanını aramasını isteyin.
- **İnsanlardan uzak durun:** Mümkün olduğunca, belirli bir odada ve evinizdeki diğer insanlardan uzak durmalısınız. Ayrıca, varsa ayrı bir banyo kullanmalısınız.
- **Öksürüklerinizi ve hapşırmalarınızı örtün:** Öksürdüğünüzde veya hapşırdığınızda ağızınızı ve burnunuzu bir mendille örtün. Kullanılmış mendilleri poşetli bir çöp kutusuna atın. Ellerinizi en az 20 saniye sabun ve suyla yıkayın veya en az % 60 alkol bazlı bir el dezenfektanı ile temizleyin.

# El yıkama

- İshal ve solunum yolu hastalıklarının yayılmasını azaltmak için alabileceğiniz beş basit ve etkili adım (ıslatma, köpük, ovma, durulama, kurulama) içerir, böylece sağlıklı kalabilirsiniz.
- Özellikle belirli faaliyetlerden önce ve sonra düzenli el yıkama, mikropları gidermek, hastalanmaktan kaçınmak ve mikropların başkalarına yayılmasını önlemek için en iyi yollardan biridir. El yıkama mikroplar dışında herkes için bir kazançtır.
- Gözlerinize, burnunuza ve ağızınıza yıkanmamış ellerle dokunmaktan kaçının.
- Ellerinizi ne zaman ve nasıl yıkamanız, sabun ve su kullanmanın önemi ile akan suyun olmadığı durumlarda neler yapabileceğiniz hakkında bilgi edinin.
- Evde, işte, seyahatte veya hasta olsanızda el hijyeninin sizi, ailenizi ve diğerlerini nasıl koruyabileceğini öğrenin.

# Elleri özellikle ne zaman yıkamalıyız?

- Yiyecek hazırlamadan önce, sırasında ve sonrasında,
- Yemek yemeden önce,
- Evde kusma veya ishal olan birine bakmadan önce ve sonra,
- Kesik veya yara tedavisinden önce ve sonra,
- Tuvaleti kullandıktan sonra,
- Çocuk bezi değiştirdikten veya tuvaleti kullanan bir çocuğu temizledikten sonra,
- Tıksırma, öksürme veya hapşırma sonrasında,
- Bir hayvana, hayvan yemine veya hayvan atıklarına dokunduktan sonra,
- Evcil hayvan gıdalarını veya evcil hayvan muamelelerini yaptıktan sonra,
- Çöpe dokunduktan sonra,

# Ellerinizi doğru Şekilde yıkamak için Őu beş adımı izleyin

Her seferinde:

1. Ellerinizi temiz, akan suyla (ılık veya soğuk) ıslatın, musluğu kapatın ve sabun uygulayın.
2. Ellerinizi sabunla birlikte ovarak yıkayın. Ellerinizin arkasını, parmaklarınızın arasına ve tırnaklarınızın altına kadar sabunu köpürtün.
3. Ellerinizi en az 20 saniye ovalayın.
4. Ellerinizi temiz, akan su altında iyice durulayın.
5. Ellerinizi temiz bir havluyla kurulayın veya havayla kurutun.

KAYNAK:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019ncov/about/>



# Dezenfektanlar:

Sabun ve su kullanamadığınız durumlarda el dezenfektanı kullanın. Dezenfektanlar birçok durumda eldeki mikrop sayısını hızla azaltabilir. Ancak,

- ❖ Dezenfektanlar her türlü mikroptan kurtarmazlar.
- ❖ El dezenfektanları, eller bariz şekilde kirli veya yağlı olduğunda etkili olmayabilir.
- ❖ El dezenfektanları, böcek ilaçları ve ağır metaller gibi ellerdeki zararlı kimyasalları temizlemeyebilir.
- ❖ En az % 60 alkol içeren bir el dezenfektanı kullanabilirsiniz.

## El dezenfektanının kullanımı:

Jel ürününü bir elinizin avuç içine uygulayın (doğru miktarı öğrenmek için etiketi okuyun).

Ellerinizi ovalayın.

Jeli, elleriniz kuruyana kadar ellerinizin ve parmaklarınızın tüm yüzeylerine sürün.

Bu yaklaşık 20 saniye sürmelidir.

# Çocukların eğitimi veya bakımı sırasında:

- Çocuğunuz / çocuklarınız COVID-19 ile hastalanırsa, çocuk bakım merkezini veya okulunu bilgilendirin. Öğretmenlerle sınıf ödevleri ve okul çalışmalarına ayak uydurmak için yapabilecekleri etkinlikler hakkında konuşun.
- Çocuğunuzun okul veya bakım evi geçici olarak kapatılırsa, hazırlıklı olun.
- Çocuğunuzun okulundaki veya bakım evindeki acil durum operasyon planı hakkında bilgi edinin.
- Toplumunuzdaki bir COVID-19 salgını sırasında, yerel halk sağlığı yetkilileri, hastalığın yayılmasını yavaşlatmaya yardımcı olmak için geçici okul kapatma veya işten çıkarma önerebilir.
- Okulun sürekli eğitim ve sosyal hizmetler planı hakkında bilgi edinin.
- Çocuğunuz bir koleje veya üniversiteye gidiyorsa, onları COVID-19 salgını için okulun planı hakkında bilgi edinmeye teşvik edin.
- İşyerinizdeki olası değişiklikleri planlayın. İşvereninizin acil durum operasyon planı hakkında bilgi edinin.
- Hasta olan ya da hasta hane halkı üyelerine bakmak için evde kalması gereken kişiler için hastalık izni politikalarını ve tele-çalışma seçeneklerini öğrenin.
- İşletmelerin ve işverenlerin COVID-19'u nasıl planlayabileceklerini ve bunlara nasıl yanıt verebileceklerini öğrenin.
- Topluma COVID-19'un yayılmasını yavaşlatmaya yardımcı olmak için çocukların ve gençlerin diğer halka açık yerlerde toplanmalarını engelleyiniz.

KAYNAK:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019ncov/about/>

## İthal malların alımı durumlarında:

- Koronavirüsün yüzeyler üzerindeki dayanıksızlığı nedeniyle, ortam sıcaklıklarında günler veya haftalar içinde gönderilen ithal ürün veya ambalajlardan virüsün yayılma riski çok düşüktür.
- Şu anda ithal mallarla ilişkili COVID-19 bulaşını destekleyen hiçbir kanıt yoktur ve şu ana kadar ithal mallarla ilişkili herhangi bir COVID-19 vakası bildirilmemiştir.

# Evcil hayvanlar

- **Evcil hayvanlarla ve hayvanlarla teması sınırlandırın:** evcil hayvanlarla ve diğer hayvanlarla teması kısıtlamalısınız.
- Her ne kadar evcil hayvanların veya diğer hayvanların COVID-19 ile hastalandığına dair raporlar olmamasına rağmen, COVID-19 ile hasta olan kişilerin virüs hakkında daha fazla bilgi öğrenilene kadar hayvanlarla teması sınırlamaları önerilir.
- Hasta iseniz, hayvanlarınız için başka bir evde bakımını yapacak birine başvurun.
- Evcil hayvan ile yatmak, öpmek, yalamak veya yiyecek paylaşmak dahil olmak üzere evcil hayvanınızla temastan kaçının.
- Hasta olduğunuzda bile, evcil hayvanınıza bakmanız veya hayvanların etrafında olmanız gerekiyorsa, evcil hayvanlarla etkileşime girmeden önce ve sonra ellerinizi yıkayın ve bir yüz maskesi takınız.

# Salgın durumunda:

- Hane halkı eylem planı oluşturun.
- Toplumunuzda bir COVID-19 salgını meydana gelirse ne yapılacağını ve her bir kişinin ihtiyaçlarının ne olacağını tartışmak için hane halkı üyeleri, diğer akrabalar ve arkadaşlarla görüşün.
- Risk altında olabileceklere (örneğin yaşlılar) bakım yapmanın yollarını planlayın.
- Siz veya hane üyeleriniz COVID-19 komplikasyonları açısından yüksek risk altındaysanız, COVID-19'u düşündüren semptomlar için sağlığınıza izleme hakkında daha fazla bilgi için lütfen sağlık uzmanınıza danışın.
- Komşularınızı tanıyın. Acil durum planlaması hakkında komşularınızla konuşun. Mahallenizde bir web sitesi veya sosyal medya sayfası varsa komşuları, bilgilere ve kaynaklara erişimi sürdürmek için bu sayfaya katılmayı çağırın.
- Topluluğunuzdaki yardım kuruluşlarını belirleyin. Bilgiye, sağlık hizmetlerine, desteğe ve kaynaklara erişmeniz gerektiğinde sizin ve evinizin iletişim kurabileceği yerel kuruluşların bir listesini oluşturun. Psikolog veya danışmanlık hizmetleri, yiyecek ve diğer malzemeleri sağlayan kuruluşları da dahil etmelisiniz.
- Acil durum irtibat listesi oluşturun. Evinizde aile, arkadaşlar, komşular, araba şoförleri, sağlık hizmeti sunucuları, öğretmenler, işverenler, yerel halk sağlığı departmanı ve diğer topluluk kaynakları için acil durum irtibat kişileri bulunduğundan emin olun.
- Evinizde, hasta hane halkı üyelerini sağlıklı olanlardan ayırmak için kullanılacak bir oda seçin. Mümkünse, hasta kişinin kullanması için ayrı bir banyo belirleyin. Birisi hasta olduğunda bu odaları gerektiği şekilde temizlemeyi planlayın. Evde COVID-19 olan birine nasıl bakacağınızı öğrenin.

KAYNAK:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019ncov/about/>

# Salgın sırasında koruyucu tedbirler ve eylemler:

- COVID-19 belirtileri ile hasta olduğunuzda işten, okuldan ve tüm aktivitelerden uzak olarak, evde kalınız.
- Hasta olan kişilerden uzak durunuz.
- Mümkün olduğunca başkalarıyla yakın teması sınırlandırınız (yaklaşık 2 m).
- Ev planınızı hayata geçirin.
- Yerel COVID-19 durumu hakkında bilgi sahibi olun. Hastalık hakkındaki güncel bilgileri Sağlık Bakanlığı resmi sitesinden alınız.
- Bölgenizdeki geçici okul kapatma ve işten uzaklaştırmalardan haberdar olun, çünkü bu ailenizin günlük rutin faaliyetlerini etkileyecektir.
- Çocuklarınız başkalarının bakımında ise, bakıcıların COVID-19 semptomlarını izlemeye çalışın ve onları da uyarınız.
- Günlük önleyici eylemleri uygulamaya devam edin. Öksürük ve hapşırımlarınızı bir mendille örtün ve ellerinizi en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkayın.
- Sık sık dokunulan yüzeyleri ve nesnelere günlük olarak ev tipi deterjan ve su ile temizleyin.
- Hasta ev halkı üyeleri için hazırladığınız ayrı oda ve banyoyu kullanın (mümkünse).

KAYNAK:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019ncov/about/>

## Salgın sırasında koruyucu tedbirler ve eylemler:

- Evde COVID-19 olan birine nasıl bakacağınızı öğrenin.
- Yiyecek ve içecek gibi kişisel eşyaları paylaşmaktan kaçının.
- COVID-19'un başkalarına yayılmasını önlemeye yardımcı olmak için, hasta hane üyenize varsa, evde giymek için temiz tek kullanımlık yüz maskeleri sağlayın.
- Hasta kişiyle gereksiz teması önlemek için hasta odasını ve banyoyu gerektiği gibi temizleyin.
- Yüzeyler kirliyse, dezenfeksiyondan önce bir deterjan ve su ile temizlenmelidir. Tüm temizlik ve dezenfeksiyon ürünleri için daima üretici talimatına dikkat ediniz.
- Telefon veya e-posta yolu ile başkalarıyla iletişimde kalın.
- Bir COVID-19 salgını sırasında yalnız yaşıyorsanız ve hasta olursanız, yardıma ihtiyacınız olabilir. Kronik bir tıbbi durumunuz varsa ve yalnız yaşıyorsanız, bir salgın sırasında ailenizden, arkadaşlarınızdan ve sağlık uzmanlarından sizi kontrol etmelerini isteyin. Kronik tıbbi rahatsızlıkları olan aileniz ve arkadaşlarınızla iletişimde kalın.
- Ev üyelerinizin duygusal sağlığına dikkat edin. Salgınlar yetişkinler ve çocuklar için stresli olabilir. Çocuklar stresli durumlara yetişkinlerden daha farklı tepki verir. Çocuklarınızla salgın hakkında konuşun, sakin kalmaya çalışın ve onların güvende olduklarından emin olun.

# Ölüm vakalarında ise:

- İnsanlar COVID-19' dan ölen birinin vücuduna dokunmamayı düşünmelidir.
- Yaşlılar ve altta yatan ciddi sağlık nedenlerine sahip her yaşta insan, ciddi COVID-19 hastalığı geliştirme riski altında olabileceği düşünülmelidir. Virüsün ölen bir kişiden, belirli dokunma türlerinden dolayı yayılma şansı daha az olabilir.
- Mümkünse vücut hazırlanmadan önce, sırasında ve sonrasında öpme, yıkama ve örtme gibi diğer aktivitelerden kaçınılmalıdır. Bedeni yıkamak veya örtmek önemli dini veya kültürel uygulamalarsa, ailelerin toplumlarının kültürel ve dini liderleri ve cenazenin ev halkı ile maruz kalma mümkün olduğunca azaltılmalıdır.
- En azından, bu aktiviteleri yapan kişiler tek kullanımlık eldivenler giymelidir. Sıvıların akması ve sıçraması bekleniyorsa, ek kişisel koruyucu ekipmanlar (KKD) gerekebilir (tek kullanımlık elbise, yüz maskesi veya gözlük ve yüz maskesi gibi).
- Temizlik malzemesi üreticinin talimatlarına göre yapılmalıdır.
- Bir kişinin, üzerinde virüs bulunan bir yüzeye veya nesneye dokunduktan sonra ellerini kendi ağzına, burnuna veya gözlerine dokunarak COVID-19'u alabilmesi mümkündür, ancak bunun virüsün ana yolu olduğu düşünülmemekte, yayılmada etkili olduğu bildirilmektedir.

## KAYNAK:

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov>

<https://www.cdc.gov/coronavirus/2019ncov/about/>



Sağlıcakla kalın.

Doç. Dr. Gülten ÖKMEN